

Kdo je — „divja horda“?

I. Koštiál — Novo mesto.

Leta 1914. je izustil gimn. profesor Przybyszewski v predavanju »ljudske univerze« v Rostoku (na Mecklenburškem) nepremišljene besede:¹ »Samo napol divja horda, kakršni so Srbi, Črnogorci in Hercegovci, je zmožna, da ima vedno v ustih take nečloveške kletvice kakor »Jewendi maikhu« (= stupro tibi matrem) ali »Jewôdi bas [frak] maikhu« (= stupret tibi canis [diabolus] matrem). Slaba izgovorjava kaže, da je naučila gospoda P. nemško-avstrijska mati govoriti; ves stavek pa kaže, da je bil g. P. (germanist) hud šovinist in velik nevednež.

Prvo izmed navedenih kletvic namreč poznajo vsi njegovi »waffenbruderji« v véliki vojni (Nemci, Madžari, Bolgari in Turki), a tudi nekateri drugi evropski narodi.

Začnimo z »narodom mislecev in pesnikov«, kakor se Nemci v svojem brezmejnem napuhu sami imenujejo, z narodom, ki ima v zakupu vso civilizacijo in kulturo.

G. germanist bi lahko našel kletvico »ich sirt (serte) dir die muoter« in »ich sirt dir 's weib« pogosto v »Ringu« Heinricha iz Mittenweilerja (XV. stoletje; izdal L. Bechstein v Stuttgartu 1851) in v »Altdeutsche Gespräche«. Pomen je: stupro tibi matrem, st. t. uxorem.

O cesarju Sigismundu (1368—1437) poroča njegov zvesti biograf Eberhard iz Windecka v knjigi »Buch vom Kaiser Sigismund« (gl. A. Wyss, E. v. Windecks B. v. K. S., Leipzig 1894) tole: »Kralj mi ni pošiljal denarja. Zato sem si vzel dopust, odjezdil v Konstanz ter nadlegoval kralja s prošnjami tako pogosto in toliko, da se je razsrdil in je rekel, da mi bo mater posilil« (»er wolt min muoter serten«).

Tako je govoril nemški kralj; tako je govorilo nemško ljudstvo, ko ni bilo več »napol divja horda«!

Madžari imajo najrajši kletvico »Baszom az anyádat« (= futuo matrem tuam), včasih pravijo: »Az ördög baszsza a nagyanyádát« (diabolus futuat avam tuam). (Gl. »Anthropophyteia«,

¹ Po stenogramu prof. Dreyhausena v Teplicah (ČSR).

VI. letnik, Leipzig 1909, str. 365, in roman L. Wolfa »Garragan«, v Jutru z dne 27. VI. 1934: Madžarska operetna pevka Tót Mariska je »bruhnila strahovito ogrsko kletvico, ki je vabila vruga, naj stopi z Garraganovo babico v vsega obsojanja vredne stike«).

Kdor je bil med svetovno vojno le nekaj ur v bližini kakega madž. oficirja, je gotovo slišal od njega grdo rečenico istega kalibra: »Ló-fasz a seg-ed-bel«

Tudi Osmani imajo kletvico »Stupro matrem tuam«. Imbro Tkalac pripoveduje v »Uspomenah iz mladosti u Hrvatskoj« (prvotno nemški »Jugenderinnerungen aus Croatien«; srbski prevod 1926 v 194. zvezku, XXXIX. kolu knjig »Srpske književne zadruge«, II. delu, str. 447), da je rekel pisatelj nekemu Mehmedbegu: »Ana sene sitim!«. Tkalac pristavlja: »To je prostaška psovka« in nadaljuje: »O, sramota«, povika Mehmedbeg, »a znaš li ti, šta to naši znači?« — »Ne-ne znam«. — »Ao, hrsuza (obešenjaka)!² Da to rečeš kôm Turčinu, pravo bi ti glavo odsikô. O nevaljali djaur, zaslužio je 50 štapa po tabanima«.

Matiija Mažuranić citira v »Pogledu u Bosnu (1842) na str. 53 isto kletvico v obliki: »Ana sine sitim«. To je prevzel dr. Slavko Ježić v svojo »Ilirsko antologijo« (1934) na str. 207. Pravilno se pa glasi: »Ana sini skeyim« = m. t. futuam.

Bolgari govorijo: »Da ti ebâ majka-tal« (= stupraverim tibi matrem). — Toliko o »waffenbruderjih«.

Kakor Nemci pravijo tudi Angleži: »I will bed with your mother« (concumbam matri tuae).

Iz ust francoskega vojaka - ujetnika sem slišal l. 1917. v ujetniškem taborišču v Aichi (pri Franzensfeste na Tirolskem): »Je fous ta mère« (= futuo matrem tuam).

Istrski Lahii pravijo: »Putana to mare« (= scortum est mater tua), Rumuni pa: »Futa crucea mama ta« (= stupret diabolus matrem tuam).

Današnji Grki uporabljajo formulo: »Gamô tin mána su« (= stupro matrem tuam). Albanci (Arnavti, Škipetari) pa (kakor Bolgari) le: »Tə çifša tət əmmə«, t. j. stupraverim tuam matrem; tudi »tə é, tət mótrə« (= st. tuam sororem). — (V »Anthologie de la littérature chinoise«, ki jo je izdal l. 1933. Sung

² Ta »obešenjak« je bos. frančiškan Filip Pašalić, ki je bil naučil Tkalca (dijaka) razne take osmanske stavke.

Nien Hsu, se bere, da je »faire l'amour avec sa mère ou avec sa soeur« na Kitajskem hudo razžaljenje — toda to spada v drugo poglavje.) — Zdaj pa še k Slovanom. S r b s k i m a kletvicama (dasi v spačeni obliki) smo začeli — najbrž je to le madjarski import, »made in Hungary« — kakor pri drugih narodih. Slo - v a k i imajo »Jebem ti mater« (gl. »Anthroph.« VI. l. 1909, str. 365), P o l j a k i »Jebę twoją mać«, M a l o r u s i »Jebú tvoju mater«; R u s i a) »ебу твою мать«, = stupro matrem tuam, b) »чёртъ ёбъ твою мать« = diabolus stupret m. t. (gl. Anthroph.« VI. l., 1909, str. 281.). Avgust Kotzebue (znani dramatik) piše v svoji knjigi »Das merkwürdigste Jahr meines Lebens« (1801, Berlin) na str. 73. Reclamove izdaje: »Rusi imajo prav za prav le eno samo kletvico, ki je pa tako krepka, da lahko nadomešča 100 nemških. Želijo namreč svojemu nasprotniku, n a j h u d i č p o s i l i n j e g o v o m a t e r, i n t o v š e m n o g o h u j š i h i z r a z i h, k o t s e m j i h t u k a j u p o r a b i l, t a k o d a b i s i n i t i n a j v e č j i s u r o v e ž g l e d e n a j a s n o s t n e m o g e l n i č m o č n e j š e g a ž e l e t i. Z a r e s n e p r e t i r a v a m, č e t r d i m, d a j e i z u s t i l v s a k m o j i h s p r e m l j e v a l c e v t o k l e t v i c o v s a j 5 0 0 k r a t n a d a n i n t o s e v e d a s k o r o v s e l e j o b n a j n e z n a t n e j š i h p o v o d i h. S l a b o v z g o j e n i R u s i u p o r a b l j a j o t o k l e t v i c o k a k o r p o p r e j F r a n c o z i b e s e d o m o n s i e u r i n k a k o r A n g l e ž i š e d a n e s s v o j G o d d a m — p o v s o d j o v p l e t a j o«. — Ž i d j e t e k l e t v i c e n i m a j o.

Resumé.

Wer ist eine wilde Horde?

In einem Vortrage auf der Volksuniversität zu Rostock nannte 1914 Professor P. die Serben eine »halbwilde Horde«, da sie die Schimpfworte »jewendi majkhu« (= stupro tibi matrem) und jewôdi bas [frak] maikhu (= stupret tibi canis [diabolus] matrem) gebrauchen. Der Autor dieses Artikels, Professor I. Koštiál führt Beweise an, dass auch andere europäische Völker die Schimpfworte kennen, nicht ausgenommen die Deutschen, das Volk der Dichter und Denker. Im »Ring« des Heinrich von Mittenweiler (XV. Jahrh.) steht öfters »ich sirt (serte) dir die muoter« oder »ich sirt dir 's weib«. Sogar ein Träger der heiligen römischen Krone deutscher Nation, Kaiser Sigismund (1368—1437), verabschiedete bei einer Gelegenheit seinen Biographen, Eberhard von Windeck, mit solchem Schimpfworte (»er wolt min muoter serten«).

